

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 14Svp/17/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200286
Dátum vydania rozhodnutia: 20. decembra 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Potásch
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200286.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu prof. JUDr. PhDr. Petra Potáscha, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana, JUDr. Petry Príbelskej, PhD., JUDr. Mariána Fečíka a JUDr. Kataríny Cangárovej, LL.M., PhD., v právnej veci žalobcu: T. M. A., O. G. XX.XX.XXXX, K. I. XXX/XX, XXX XX C., proti žalovanému: koalícia politických strán Sloboda a Solidarita, Progresívne Slovensko, ZA ĽUDÍ, OBYČAJNÍ ĽUDIA, a nezávislé osobnosti (OĽANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), ZMENA ZDOLA, splnomocnená osoba Ing. Michal Demo, G. L. G. XXXX/X, XXX XX C. - A. M., o žalobe vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - miestne zastupiteľstvo mestskej časti Košice - Západ, takto

rozhodol:

Žaloba sa o d m i e t a .

Účastníkom konania sa právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

1. Dňa 10. novembra 2022 bola Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „správny súd“) doručená žaloba žalobcu zo dňa 08.11.2022 vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - zastupiteľstvo Košice Západ (ďalej aj ako „žaloba“), ktorou sa žalobca domáhal, aby správny súd rozhodol tak, že zruší príslušné rozhodnutie volebnej komisie mestskej časti Košice- Západ „...a za zvoleného poslanca do Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ vo volebnom obvode č. 1 sa vyhlasuje ten, kto bol riadne zvolený“. Žalobca v správnej žalobe ako dôvod nezákonnosti volieb označil to, že má „pochybnosti o správnom sčítaní hlasov“, a to s ohľadom na:

- (i) náročnosť volieb do samosprávy obcí, ktoré boli prvýkrát spojené s voľbami do samosprávnych krajov;
- (ii) skutočnosť, že občania volili v meste Košice poslancov a starostov mestských častí, ako aj poslancov do mestského zastupiteľstva a primátora;
- (iii) poradie počítania hlasov poslancov zastupiteľstiev mestských častí a starostov mestských častí sa realizovalo ako posledné v poradí, čo mohlo viesť k nepozornosti členov okrskových volebných komisií, ktoré začali pracovať už pred 6. hodinou ráno;

(iv)

to, že kandidát, ktorý bol vo volebnom obvode č. 1 mestskej časti (Košice - Západ) zvolený ako 6. poslanec z celkového počtu 6 poslancov za tento volebný obvod (Ing. Matiaščík) získal 631 platných hlasov, kým žalobca získal 617 platných hlasov. Na strane druhej, v rámci volieb do mestského zastupiteľstva mesta Košice (vo volebnom obvode č. 7) získal ten istý kandidát - Ing. Matiaščík - len 433 platných hlasov, kým žalobca v týchto voľbách získal 706 platných hlasov (t.j. viac ako Ing. Matiaščík). Tento rozdiel (spolu 273 platných hlasov v prospech žalobcu v mestských voľbách) je podľa žalobcu tak významný, že u žalobcu vyvoláva pochybnosti o správnosti spočítania hlasov vo voľbách do miestneho zastupiteľstva v mestskej časti Košice - Západ, resp. o správnom zaznamenaní údajov o počte získaných hlasov do jednej, prípadne viacerých zápisníc okrskových volebných komisií v priebehu volieb do orgánov obcí.

2. Žalobca uviedol, že „nedisponuje konkrétnymi dôkazmi podporujúcimi jeho podozrenia na nesprávne sčítanie hlasov“, a to z dôvodu, že ako nezávislý kandidát nemal svojich zástupcov v okrskových volebných komisiách. Má za to, že jediný dôkaz, ktorý môže potvrdiť jeho predpoklad, je zapečatená volebná dokumentácia.

3. Má za to, že „pri nesprávnom spočítaní hlasov, resp. nesprávnom zápise zistených výsledkov v zápisniciach okrskových volebných komisií o výsledku volieb [...] mohlo dôjsť vzhľadom na malé rozdiely v počtoch získaných hlasov medzi žalobcom a žalovaným k tak zásadnej volebnej vade, ktorá mohla mať za následok vyhlásenie nesprávneho volebného výsledku“.

4. Žalobca ďalej poukázal na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), konkrétne na uznesenie sp.zn. PL. ÚS 98/07, sp.zn. PL. ÚS 18/99, sp.zn. PL. ÚS 1/07, PL. ÚS 16/99, PL. ÚS 9/2011 a PL. ÚS 17/09 a v závere žaloby uvádza, že „neobviňuje žiadnu osobu z vedomého protiprávneho konania, iba sa domáha nestrannej a objektívnej revízie zistených výsledkov, a to zákonným spôsobom prepočítania odovzdaných hlasov a posúdenia platnosti hlasovacích lístkov v zmysle platnej právnej úpravy“.

II.

Posúdenie veci správnym súdom

5. Po oboznámení sa s volebnou žalobou správny súd konštatuje, že žalobca neoznačil žalovaných podľa § 312d SSP v znení účinnom od 18.11.2022, t.j. v znení účinnom v čase rozhodovania správneho súdu (žalobca v žalobe neoznačil ako žalovaného aj nezávislého kandidáta, ktorý bol zvolený za poslanca miestneho zastupiteľstva za volebný obvod č. 1 v mestskej časti Košice - Západ). Vzhľadom na to, že žaloba bola odmietnutá, správny súd pre účely rozhodovania o podanej žalobe nenechal vymedzenie žalovaného, ale zachoval vymedzenie obsiahnuté v texte žaloby, ktoré prevzal aj do záhlavia tohto rozhodnutia. Správne vymedzenie subjektov, resp. osoby žalovaného by bolo relevantné v prípade, keby správna žaloba nebola odmietnutá. Správny súd ďalej dopĺňa, že žalobca v žalobnom návrhu zároveň neuviedol meno poslanca, ktorého navrhuje vyhlásiť ako riadne zvoleného podľa § 312j písm. c/ SSP. Nakoľko však žalobca uviedol dôvody, pre ktoré napáda ústavnosť a zákonnosť volieb (a tieto nie je podľa § 62 SSP po uplynutí lehoty na podanie volebnej žaloby rozširovať o ďalšie dôvody, ktoré žalobca v žalobe neuviedol), správny súd s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania [pred aplikáciou postupu podľa § 59 ods. 1 SSP, kedy je potrebné vyzvať podávateľa na doplnenie podania], pristúpil k predbežnému posúdeniu žalobcom uvedených dôvodov, a to takým spôsobom, aby bolo dostatočne zrejmé, či by tieto dôvody v prípade preukázania ich pravdivosti boli spôsobilé mať vplyv na ústavnosť a zákonnosť volieb poslancov miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ vo volebnom obvode č. 1. Správny súd preto ešte pred realizáciou iných procesných úkonov preskúmaval - z dôvodov procesnej ekonomie - či v danej veci neexistujú dôvody pre odmietnutie žaloby.

6. V súdnej veci žalobca uvádza v žalobe v zásade jediný dôvod údajnej nezákonnosti volieb, a to ten, že mohlo dôjsť k nesprávnemu sčítaniu hlasov volebnou komisiou. Uvedené však - ako sám tvrdí - nepreukazuje konkrétnymi dôkazmi, avšak napriek tomu požaduje, aby správny súd hlasy v predmetnom volebnom obvode prepočítal.

7. Podľa § 312h ods. 2 prvá veta SSP v znení účinnom od 18. novembra 2022 (porov. § 493d SSP), správny súd môže žalobu odmietnuť aj vtedy, ak je zrejmé, že aj keby dôvody uvedené v žalobe podľa § 312f písm. e) SSP boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť; prijať rozhodnutie o odmietnutí žaloby z tohto dôvodu možno len jednomyseľne.

8. Vyššie citované ustanovenie predstavuje - podľa dôvodovej správy k zákonu č. 375/2022 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov - nástroj na odmietnutie takých žalôb vo volebných veciach, ktoré skutkovo a právne nemajú šancu na úspech za žiadnych okolností, pričom samotný zákonodarcu predpokladá, že pokiaľ ide o aplikovateľný právny štandard potrebný pre odmietnutie veci pre zjavnú neopodstatnenosť, Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bude celkom pochopiteľne vychádzať z ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu v týchto veciach, ako aj z vlastnej rozhodovacej praxe, ktorá sa aktuálne formuje.

9. Ustanovenie § 312h ods. 2 prvá veta SSP tak nadväzuje na § 312f písm. e) SSP, podľa ktorého sa v žalobe musia okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť dôvody, pre ktoré (žalobca) napáda neústavnosť alebo nezákonnosť volieb s označením dôkazov. Z ustanovenia § 312h ods. 2 SSP tak vyplýva, že žalobu správny súd odmietne v prípade, ak by dokazovanie nemohlo viesť k záveru, že tvrdené dôvody spôsobujú nezákonnosť volieb. Kľúčovú úlohu pri rozhodovaní podľa § 312h ods. 2 SSP plnia práve dôvody, ktoré žalobca uvedie v žalobe ako dôvody nezákonnosti a neústavnosti napadnutých volieb. Súčasne pritom platí, že žalobca dôvody žaloby už nemôže rozširovať o ďalšie, ktoré v podaní neuviedol (§ 62 SSP), keďže tieto je možné meniť len do uplynutia lehoty určenej zákonom na podanie žaloby. Ak žalobcom uvedené dôvody nemôžu naplniť pojem „neústavnosť alebo nezákonnosť volieb“, alebo je vylúčené, aby na základe takýchto dôvodov mohol správny súd rozhodnúť podľa § 312j ods. 2 SSP, potom sú splnené podmienky na odmietnutie takejto žaloby podľa § 312h ods. 2 SSP. „Z účelu citovaného ustanovenia potom podľa správneho súdu vyplýva, že dôvody neústavnosti a nezákonnosti uvedené v § 312f písm. e) SSP (t. j. povinnosť „tvrdenia“) musia byť dostatočne konkrétne skutkovo vymedzené tak, aby bolo zrejmé, pravdivosť akej konkrétnej skutočnosti sa má v následnom konaní dokazovaním preverovať. Len všeobecné tvrdenie o tom, že vo voľbách došlo k nezákonnosti alebo ich výsledok je nesprávny, nie je totiž prístupné žiadnemu konkrétnemu dokazovaniu. Takéto tvrdenie by bolo možné dokazovať len tak, že by najvyšší správny súd v podstate zopakoval celý volebný proces. Taký výklad by viedol aj k hodnotovému rozporu pri posudzovaní žalôb: žalobca, ktorý by opísal konkrétne, časovo a priestorovo ohraničené nedostatky volebného procesu, ktorých eventuálnu nepravdivosť možno zistiť už na základe samotnej žaloby a k nej pripojených dôkazov, by sa ocital v nevýhodnejšej pozícii než žalobca, ktorý by do svojej žaloby poňal len najvšeobecnejšie tvrdenia o neústavnostiach a nezákonnostiach, ktoré by bolo potrebné zisťovať len obsiahlou vyšetrovacou činnosťou správneho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 11Svp/12/2022 zo dňa 28. novembra 2022).

10. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Realizuje sa nimi kľúčový princíp slobodného demokratického štátu: princíp vlády na čas. Voľby sa vyznačujú tým, že sú jedinečnou udalosťou, ktorej predchádza istá spoločenská mobilizácia celoštátna, aj lokálna. Sú podstatou demokracie a legitimacy, majú svoj rytmus či trajektóriu, ktoré súvisia so zákonom ustanovenými volebnými procedúrami a s politickým životom. Z týchto dôvodov je možné súdne zasahovať do výsledku volieb len zo závažných dôvodov (PL. ÚS 20/2015).

11. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že len hrubé alebo závažné porušenie, alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na zrušenie výsledku volieb alebo vyhlásenia volieb za neplatné. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen

namietat', ale aj doložiť dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010). Súčasťou zákonných náležitostí sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov (§ 312f písm. e/ SSP). Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcovi, aby v záujme meritórneho prejedania jeho žaloby správnym súdom kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné a zároveň spôsobilé preukázať porušenie zákona o voľbách odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb. V tejto súvislosti správny súd dodáva, že funkcia správneho súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude správny súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 22/2015).

12. Ako žalobca poukazoval aj v žalobe, voľby môžu byť v zmysle judikatúry ústavného súdu (a tiež podľa teórie ústavného práva) spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

13. Zároveň musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti: 1. protizákonnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb, 2. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a 3. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb, a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07).

14. Žalobca namieta, že pri voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ „mohlo dôjsť k nepozornosti členov okrskových volebných komisií“, t.j. mohlo dôjsť k volebnej chybe pri sčítaní volebných hlasov v podstate z toho dôvodu, že sa jednalo o spojené voľby s voľbami do samosprávnych krajov, výsledky volieb do miestneho zastupiteľstva boli spočítané ako posledné v poradí a v porovnaní so zvoleným kandidátom do miestneho zastupiteľstva mal žalobca vo voľbách poslancov mestského zastupiteľstva viac hlasov.

15. V konaní o volebných veciach sa neuplatňuje vyhľadávacia zásada, ktorá je jednou z vedúcich zásad trestného konania (PL. ÚS 52/2011, PL. ÚS 3/2018). Súd (správny, resp. pôvodne ústavný) v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“, ktorý zisťuje (môže zisťovať) skutkový stav metódami a spôsobmi charakteristickými pre prácu orgánov činných v trestnom konaní. Jeho úlohou je predovšetkým zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci ďalšie dokazovanie alebo vyvodí v predmetnej veci právne závery len na základe tvrdení predložených účastníkmi konania (PL. ÚS 66/2011, PL. ÚS 3/2015, PL. ÚS 2/2018).

16. Aplikujúc uvedené, správny súd vo veci žalobcu dospel k týmto záverom:

K namietanej náročnosti volieb

17. Žalobca namietal náročnosť volieb, a to z dvoch hľadísk - že tieto (i) boli prvý krát spojené s voľbami do samosprávnych krajov a (ii) občania v meste Košice volili poslancov do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva, starostu mestskej časti a primátora mesta.

18. Uvedené však nespôsobuje nezákonnosť ani neústavnosť volieb, naopak jedná sa o zákonom predpokladanú situáciu.

19. Pokiaľ ide o spojenie volieb do orgánov samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov, ustanovenia § 195a - 195d zákona č. 180/2014 Z.z. sú výslovne označené ako „Konanie volieb do orgánov samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v rovnaký deň a v rovnakom čase“. V zmysle § 195a ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z. sa voľby do orgánov samosprávy obcí a voľby do orgánov samosprávnych krajov konajú v rovnaký deň a v rovnakom čase.

20. Spojenie volieb poslancov do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva, starostu mestskej časti a primátora v meste Košice (s výnimkou volieb vyhlásených podľa § 149 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z.) vyplýva z toho, že všetky tieto orgány sú orgánmi samosprávy obce v zmysle § 163 a nasl. zákona č. 180/2014 Z.z. v spojení s § 6 ods. 1 a § 7 ods. 7 zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice v platnom znení.

21. Takéto spojené voľby teda nielenže nie sú nezákonnosťou dopadajúcou na ich výsledok, ale bez ďalšieho nie sú ani indíciou ich údajnej náročnosti, od existencie ktorej žalobca odvíja predpoklad nesprávnych výsledkov volieb. Tvrdeniu žalobu, že voľby boli náročné z dôvodu, že boli spojené, čo mohlo viesť k údajnej - možnej chybe v počítaní hlasov, správny súd nemohol prisvedčiť, keď spojené voľby boli zákonom predpokladaný postup, ktorý bez ďalších faktorov nevyvoláva dôvodné pochybnosti napr. o tom, že by v rámci ich realizácie došlo ku chybe v počítaní hlasov.

Počítanie hlasov za mestskú časť ako posledné v poradí a faktor ovplyvňujúci výsledok

22. Žalobca tiež poukázal na poradie počítania hlasov poslancov zastupiteľstiev mestských častí a starostov mestských častí, ktoré sa realizovalo ako posledné v poradí, čo podľa neho mohlo viesť k nepozornosti členov okrskových volebných komisií.

23. Pokiaľ ide o poradie počítania hlasov, znova sa jedná o zákonodarcom aprobovanú skutočnosť, pretože podľa ustanovenia § 195a ods. 2 zákona č. 180/2014 Z.z. sa ako prvé zisťujú výsledky volieb do orgánov samosprávnych krajov. Čo sa týka neskorého času počítania výsledku volieb, na rozdiel od ostatných volieb konaných na území Slovenskej republiky, ktoré sa v zmysle ustanovenia § 20 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z. konajú v čase od siedmej do dvadsiatej druhej hodiny, spojené voľby do orgánov samosprávy obcí a voľby do orgánov samosprávnych krajov sa končia o dve hodiny skôr. Podľa ustanovenia § 195a ods. 1 tohto zákona sa totiž spojené voľby do orgánov samosprávy obcí a voľby do orgánov samosprávnych krajov konajú v rovnaký deň a v rovnakom čase od siedmej do dvadsiatej hodiny. Dôvodom skoršieho ukončenia hlasovania o dve hodiny je práve zákonodarcom aprobovaná a predpokladaná vyššia náročnosť sčítavania hlasov - oproti iným typom volieb.

24. V tejto súvislosti správny súd konštatuje, že žalobca nijakým osobitným spôsobom náročnosť pri počítaní hlasov vo volebnom obvode č. 1 mestskej časti Košice - Západ nenamietal: uvádza len vo všeobecnej rovine, že hlasy boli spočítané „v neskorších hodinách“ (konkrétny časový údaj neuviedol). Tiež nekonkretizoval, v súvislosti s ktorou okrskovou komisiou k tejto nepozornosti mohlo dôjsť. Žalobca tak nešpecifikoval a ani neuviedol osobitné okolnosti, z ktorých by vyplýval objektívny predpoklad, že by došlo ku chybe pri počítaní hlasov, dokonca túto chybu ani netvrdil, ale len uviedol, že „mohlo dôjsť k nepozornosti členov okrskových komisií“. Uvedené má za následok, že ide iba o všeobecné tvrdenie, o ktorého pravdivosti nie je ani sám žalobca presvedčený, keďže ho sám formuluje iba ako podozrenie, resp. predpoklad.

25. Z uvedených dôvodov správny súd konštatuje, že predmetnou námietkou žalobca nenapadol nezákonnosť ani neústavnosť volieb. Naopak, jedná sa o zákonom predpokladanú situáciu a svoju domnienku o tom, že mohlo dôjsť k nepozornosti pri sčítavaní hlasov, žalobca neosvedčil.

Rozdiely hlasov so zvoleným kandidátom vo voľbách do mestského zastupiteľstva a miestneho zastupiteľstva

26. Žalobca ďalej uvádza hypotézu, že rozdiel v počte hlasov, ktoré získal žalobca a p. Matiaščik (zvolený poslanec) vo voľbách do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva je tak výrazný (t.j. 14 hlasov v prospech p. Matiaščika vo voľbách do miestneho zastupiteľstva a 273 hlasov v prospech sťažovateľa vo voľbách do mestského zastupiteľstva), že toto vyvoláva pochybnosť o tom, či nemohlo dôjsť vo volebnom obvode č. 1 vo voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ k nesprávnemu spočítaniu hlasov.

27. V súvislosti s predmetným predpokladom žalobcu je potrebné ustáliť, že tento je založený výlučne na rozdieloch hlasov žalobcu a p. Matiaščika vo voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ a mestského zastupiteľstva mesta Košice. Správny súd je toho názoru, že rozdiel v počte získaných hlasov v prospech týchto kandidátov vo voľbách do dvoch rozdielnych samosprávnych orgánov prezentovaný žalobcom sám osebe porušenie ústavy a ani volebného zákona nepredstavuje a ani len dostatočne neindikuje. Žalobcom zdôraznený rozdiel hlasov vo voľbách do mestského zastupiteľstva medzi ním a zvoleným kandidátom - p. Matiaščikom - pritom mohol byť generovaný aj pri riadnom priebehu volieb, a teda uvedené neopodstatňuje „dôvodnosť pochybností o správnom spočítaní hlasov odovzdaných v prospech žalobcu“ - ako to tvrdí žalobca. Naopak, návrh predstavuje snahu žalobcu vzhľadom na relatívne nízky počet chýbajúcich hlasov pre získanie mandátu v miestnom zastupiteľstve mestskej časti Košice - Západ zistiť, či sa tieto hlasy nenájdu dôkazným preverovaním hypoteticky možných, skutkových verzií týkajúcich sa možnosti pochybenia dotknutých orgánov pri spočítavaní hlasov (tzv. preverenie „pre istotu“).

28. Rozdielne výsledky hlasovania v prospech žalobcu a p. Matiaščika vo voľbách do dvoch odlišných samosprávnych orgánov - podľa názoru správneho súdu - nevedú k dôvodnému záveru o možnosti existencie volebnej chyby. Správny súd poukazuje na to, že takáto generalizácia zo strany žalobcu opomína autonómnosť každého voliča, ktorý má právo toho istého kandidáta vo voľbách do rôznych zastupiteľských orgánov voliť alebo nevoliť.

29. Rozdielne výsledky týchto kandidátov vo voľbách do mestského zastupiteľstva a miestneho zastupiteľstva (v predmetnej veci) môžu byť pritom podľa názoru správneho súdu podmienené aj viacerými objektívnymi faktormi, ktoré potom dôvodnosť argumentácie žalobcu negujú už v počiatkovej fáze konania.

30. Prvým faktorom je rôzna veľkosť volebných obvodov. Volebný obvod č. 7 vo voľbách poslancov do mestského zastupiteľstva zahŕňal celú mestskú časť Košice - Západ, pričom vo voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ boli tri volebné obvody, t.j. to, že žalobca získal vo voľbách do mestského zastupiteľstva o 89 viac hlasov ako získal vo voľbách do miestneho zastupiteľstva, mohlo spôsobiť to, že za neho hlasovali voliči, ktorí vo voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ volili vo volebných obvodoch č. 2 a 3.

31. Ďalším potenciálnym faktorom je predpoklad, že vo väčšom meste, resp. mestskej časti - na rozdiel od malých obcí - nie je pravdepodobné, že každý volič, resp. že značná časť voličov kandidátov osobne pozná. Voliči vo voľbách do orgánov samosprávy obce mohli voliť kandidáta aj podľa podpory konkrétneho politického subjektu (strany, resp. volebnej koalície), za ktorý kandidoval. Individualizácia kandidáta sa môže stať sekundárnou práve v prípadoch, keď tento nie je nezávislým kandidátom, ale má politickú afiliáciu, pod ktorou je ako kandidát prezentovaný v rámci príslušných volieb.

32. V tejto súvislosti z priloženej kópie Zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v mestskej časti Košice - Západ vyplýva, že s výnimkou jedného zvoleného poslanca (ktorý bol zároveň nezvoleným kandidátom na starostu mestskej časti) do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ boli vo volebnom obvode č. 1 zvolení kandidáti, ktorí patrili do rovnakej koalície politických strán [Sloboda a Solidarita, Progresívne Slovensko, ZA ĽUDÍ, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), ZMENA ZDOLA]. Za túto koalíciu vo volebnom obvode č. 1 kandidovali len títo piati kandidáti, ktorí boli všetci zvolení. Zvolený poslanec

miestneho zastupiteľstva p. Matiaščík bol vo voľbách v mestskej časti jedným z piatich kandidátov pri šiestich volených poslancov vo volebnom obvode č. 1.

33. Navyiac, neušlo pozornosti správneho súdu, že Ing. Richard Matiaščík v zmysle priloženej kópie Zápisnice mestskej volebnej komisie o výsledku volieb v meste Košice, ako aj Zoznamu zaregistrovaných kandidátov pre voľby do mestského zastupiteľstva v Košiciach, uverejneného na stránke <https://static.kosice.sk/s/c73b700d1b7630c0a8adf83c/show>, kandidoval za volebný obvod č. 7 vo voľbách poslancov do mestského zastupiteľstva za iný politický subjekt - koalíciu SPOLU - občianska demokracia, Demokratická strana, ŠANCA, ODS - Občianski demokrati Slovenska. Pravdepodobne sa jedná o tú istú osobu kandidáta (rovnaký titul, meno, priezvisko, vek aj zamestnanie), s podporou dvoch odlišných politických subjektov vo voľbách do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva. Zjednodušene povedané, p. Matiaščík vo voľbách v mestskej časti a vo voľbách v rámci celomestských volieb kandidoval s odlišnou politickou afiliáciou. Aj z tohto dôvodu sa mohli u jedného kandidáta, ktorý kandidoval do dvoch rôznych zastupiteľských orgánov s podporou rôznych politických subjektov, preukázať trend inej volebnej podpory v tých-ktorých voľbách.

34. Pokiaľ teda žalobca odôvodňoval podozrenia na nesprávne sčítanie hlasov rozdielom hlasov medzi ním a p. Matiaščíkom vo voľbách do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva, táto indícia z vyššie uvedených objektívnych dôvodov sama osebe nenasvedčuje tomu, že k chybnému sčítaniu hlasov naozaj došlo. Už len samotná skutočnosť, že žalobca a zvolený kandidát kandidovali v dvoch právnych režimoch (t.j. neboli obaja nezávislými kandidátmi, resp. neboli obaja kandidátmi s politickou podporou), ako aj to, že zvolený kandidát (Ing. Matiaščík) kandidoval s inou politickou podporou vo voľbách do mestskej časti a s inou do mestských volieb, bez ďalšieho neguje predpoklad žalobcu o tom, že rozdiely v počtoch hlasov (na ktoré odkazuje v žalobe) indikujú chybu pri počítaní hlasov. Napokon, rozdiel v počte hlasov mohol byť nepochybne determinovaný veľkosťou volebných obvodov pre tie-ktoré voľby.

35. Žalobné tvrdenie žalobcu, od ktorého odvíja predpoklad chyby pri počítaní hlasov a potrebu ich prepočítania správnym súdom, teda nielenže nemožno považovať za dostatočne legitímnu indíciu chyby v počítaní hlasov, ale - naopak - skutkové okolnosti jednotlivých volieb podľa názoru správneho súdu vylučujú, aby žalobcu a zvoleného kandidáta bolo možné kvalifikovane porovnávať z hľadiska počtu získaných hlasov. Komparatívne premenné vo veci sú totiž natolko odlišné, že neumožňujú analogické vnímanie kandidátov.

36. Vychádzajúc z trojbodového testu (bod 13), musí správny súd posúdiť, či v okolnostiach danej veci vôbec došlo k protiprávnosti. Správny súd na tomto mieste odpovedá záporne. Z citovaných ustanovení zákona o voľbách vyplýva, že spojenie volieb aj poradie počítania hlasov je zákonom aprobovaná skutočnosť. Zároveň namietaný rozdiel hlasov medzi žalobcom a Ing. Matiaščíkom vo voľbách do miestneho zastupiteľstva a mestského zastupiteľstva nie je podľa správneho súdu relevantným dôvodom opodstatňujúcim záver o volebnej chybe. Z uvedených dôvodov v danej veci ani nedošlo k porušeniu zákona č. 180/2014 Z.z. a následne k porušeniu čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Správny súd ďalej poznamenáva, že žalobca vo svojej žalobe vôbec netvrdí, ale iba predpokladá, že „mohlo dôjsť“ k pochybeniu pri sčítavaní hlasov vo voľbách do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ. Žalobca na preukázanie prípadného pochybenia nešpecifikovaných okrskových volebných komisií už vonkoncom neoznačuje dôkazy. Podozrenia žalobcu sú potom založené iba na domnienke o nesprávnom výsledku volieb do miestneho zastupiteľstva mestskej časti Košice - Západ, ktorú však nie je možné hodnotiť ako kvalifikovaný žalobný bod.

37. Pokiaľ žalobca navrhoval vykonanie dokazovania prostredníctvom prepočítania hlasov správnym súdom na preukázanie jeho domnienky, že vo veci mohlo dôjsť k nesprávnomu sčítaniu hlasov volebnou komisiou, toto je v rozpore s ustálenou praxou ústavného súdu.

38. Pri namietanej volebnej chybe totiž ústavný súd spravidla pristúpil k prepočítavaniu hlasov pri splnení dvoch podmienok: (i) za dostatočnej konkretizácie situácie, pri ktorej malo dôjsť k namietanej volebnej chybe, (ii) pri poukázaní na ďalší dôkaz o existencii volebnej chyby, a to najmä na základe svedectva okrskovej komisie alebo jeho člena, zástupcu nezávislého kandidáta alebo pozorovateľa. Ústavný súd tak pristúpil k prepočítavaniu hlasov v situácii, keď na základe svedectva členov volebnej komisie, resp. zástupcu nezávislého kandidáta malo dôjsť k pochybeniu pri sčítavaní hlasov, resp. k zámene sčítaných hlasov medzi konkrétnymi kandidátmi (PL. ÚS 28/2018, PL. ÚS 32/2018) alebo ak pri sčítavaní hlasov došlo k neúmyselnému zahodeniu volebnej obálky, ktorú člen volebnej komisie našiel na zemi (PL. ÚS 79/2011), ďalej keď po zistení, že kandidáti získali rovnaký počet hlasov, došlo k opätovnému prepočítaniu odovzdaných hlasov dotknutých kandidátov, ktoré však bolo vykonané len na základe čiarok na pomocnom papieri (PL. ÚS 46/2018), keď žiadny z členov komisie pri sčítavaní hlasov nemohol nahliadať do hlasovacích lístkov (PL. ÚS 68/2018) alebo pri namietanom posúdení konkrétnych neplatných hlasov (PL. ÚS 61/2018, PL. ÚS 33/2018). Naopak, ústavný súd nepristúpil k prepočítavaniu hlasov, ak žalobca poukazoval len na neštandardnosť výsledku vo volebnom okrsku, ktoré sa výrazne odlišujú od výsledkov v ostatných okrskoch spolu s nadpriemerným počtom neplatných hlasov (PL. ÚS 108/07), pokiaľ žalobca mal výhrady týkajúce sa možného nezapočítania ním nešpecifikovaného počtu hlasov, ktoré sa pohybujú v rovine domnienok a úvah (PL. ÚS 2/2018), ak žalobca namietal zakrývanie výhľadu pozorovateľke pri spočítavaní hlasov zo strany zapisovateľky a „údajné pripočítanie hlasu inému kandidátovi, než bol kandidát uvedený na hlasovacom lístku“ (PL. ÚS 33/2018) a pri námietke, že nebola vykonaná dostatočná kontrola správnosti spočítania hlasovacích lístkov (PL. ÚS 33/2015, PL. ÚS 39/2018).

39. Preto správny súd, zohľadniac judikatúru ústavného súdu, konštatuje, že len nepodložené domnienky, resp. predpoklady žalobcu o nezákonnosti a neústavnosti volieb nepostačujú na rozhodnutie správneho súdu, ktorým by boli vyhlásené voľby za neplatné, resp. by bol zrušený ich výsledok (k tomu pozri PL. ÚS 20/2015).

40. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcovi, aby kvalifikovaným spôsobom označil skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebných zákonov, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než aký bol uverejnený (napr. uznesenia sp.zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 23/2017). Len domnienka nesprávneho výsledku volieb ako takeého nemôže byť dôvodom zrušenia ich výsledkov (uznesenia sp.zn. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, resp. už cit. PL. ÚS 85/07).

41. Správny súd na základe uvedeného uzatvára, že žalobcom uvedené skutočnosti nemajú taký charakter, aby predstavovali dostatočné dôvody na to, aby - aj v prípade, že by boli pravdivé - bolo možné žalobe vyhovieť, t.j. aby správny súd vyhlásil voľby poslancov do miestneho zastupiteľstva vo volebnom obvode č. 1 mestskej časti Košice - Západ za neplatné alebo zrušil ich výsledok, čo je pri volebných sťažnostiach dôvodom na odmietnutie žaloby v zmysle § 312h ods. 2 prvá veta SSP v znení účinnom od 18. novembra 2022 („Správny súd môže žalobu odmietnuť aj vtedy, ak je zrejmé, že aj keby dôvody uvedené v žalobe podľa § 312f písm. e/ boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť; prijať rozhodnutie o odmietnutí žaloby z tohto dôvodu možno len jednomyselne. [...]“)

42. Citované zákonné ustanovenie vo svojej podstate upravuje prípad odmietnutia žaloby správnym súdom pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Materiálne sa pritom jedná o ekvivalent odmietnutia žaloby Ústavným súdom Slovenskej republiky pre zjavnú neopodstatnenosť v zmysle § 56 ods. 2 písm. g/ zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.

43. Poukazujúc na žalobné dôvody, správny súd uvádza, že skutkovým popisom priebehu volieb v meste Košice žalobca žiadnu nezákonnosť nenamietal (k tomu pozri body 17-25 tohto uznesenia) a vo finálnej časti žaloby žalobca poukázal na domnienku, že pri počítaní hlasov mohlo dôjsť ku chybe, avšak túto domnienku žiadnym relevantným spôsobom argumentačne nepodložil. Tak, ako správny súd už vyššie uviedol (k tomu pozri bod 40 tohto uznesenia), v súlade s rozhodovacou praxou

ústavného súdu, len domnienka o nesprávnom výsledku volieb nepostačuje. Argumentácia žalobcu o údajne nesprávnom spočítaní hlasov je hypotetická, dôkazmi nepodložená a už len v základných líniách uvedených v bodoch 26 a nasl. tohto uznesenia, je vylúčené, aby ich správny súd bez ďalšieho akceptoval ako právny základ pre meritórny prieskum podanej žaloby. V zmysle uvedeného, správny súd jednomyselne dospel k záveru, že žalobu je potrebné odmietnuť v zmysle § 312h ods. 2 v spojení s § 98 ods. 1 písm. h) SSP.

44. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil, že v konaní vo volebných veciach nemôže nahrádzať funkciu okrskových volebných komisií, ktoré s ohľadom na spôsob svojho kreovania plnia nielen úlohu garanta zákonnosti samotného volebného aktu, ale aj prvotného sčítania hlasov (m. m. PL. ÚS 36/03). Zároveň prezumpcia ústavnosti a zákonnosti volieb od správneho súdu vyžaduje okrem iného tiež rozumnú zdržanlivosť (k tomu pozri PL. ÚS 11/2020). Aplikujúc uvedené, „bianco žalobe“ žalobcu, ktorá vo svojej podstate smeruje k prepočítaniu hlasov, nebolo možné vyhovieť, keď toto nie je úlohou súdov vo volebnom súdnictve (k tomu pozri napr. aj bod 38 tohto uznesenia).

45. Pre úplnosť správny súd dodáva, že pokiaľ žalobca poukazoval na to, že ako nezávislý kandidát nemal svojich zástupcov k okrskovým komisiám, správny súd dodáva, že zákon č. 180/2014 Z.z. mu podľa § 27 umožňuje delegovať si zástupcu, ktorý má právo byť prítomný v priebehu volieb a sčítania hlasov vo volebnej miestnosti. Využitie tohto oprávnenia by nepochybne mohlo prispieť k zisteniam, na základe ktorých by žalobca buď disponoval konkrétnymi dôkazmi o reálnych podozreniach o nesprávnom sčítaní hlasov v konkrétnych okrskových komisiách, čím by sa nedostal do stavu dôkaznej núdze alebo by dospel k presvedčeniu o správnom sčítaní.

46. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 170 písm. a) SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože správna žaloba bola odmietnutá.

47. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu v pomere hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.